

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

נח.

עין משפט
נר מצוה

מח א מיי פ"ד מהלכ
 סוטה הלכה ז:
 מ"ב ב מיי פ"ב שם הלכה
 ז:
 ג א מיי שם הל' ח פ"ג
 הל' ז:
 נא ד מיי שם פ"ב הלכה
 ה:

תוספות ישנים

אמן שלם שטימי ארוסה
 ונשואה וכו' היא ארוסה
 היכי דמי אלימא שקנתא לה
 כשהיא ארוסה ואסתתה
 וקא משקה לה כשהיא
 ארוסה^(ז) והשתא ארוסה
 והשתא חמא דנקיט אימי
 הקיני בלרוסיה וההשקה
 כגמוליה והשתא לא הי
 דומיא דקופא אמן מאיש זה
 אמן מאיש אחר דמימי
 בתמי ולמסקנא יתת
 שמי דמוקמי לה ע"י
 גלגול והו ארוסה ונשואה
 בתמי:

(ז) נראה דשם להוסף וכו' אל
 דקני לה כשהיא ארוסה
 ואסתתה וקא משקה לה
 כשהיא נשואה.

מוסף רש"י

שמר את הדבר (איוב יד)
 לא משמר על טהמתי
 (סוטה י"ח.) נטופה ש"ק
 למתי גבי יבמה להכי
 ש"ק כמיה דמתיב לה
 מהיה אמת המטה
 לאש זה אלף יבמה יקמה
 לאשה צימו (קדושין כ"ג.)
 ארוסה. שקנתא לה ארוס,
 ושומרת יבם. שקניה
 לה יבם, לא שרותה.
 דמעטינן קלא (סוטה
 כ"ג.) אם נסתרי, דבעינן
 תחת אישה (קדושין כ"ג.)
 ולא נוטלות כתובה.
 שהיא גרמה לאסור עמה
 עליו משכמה אחר קוני,
 דמקמי ויסור לא אמעט
 ואפילו לא לית דבר המנוח
 (סוטה י"ח.) ושומרת יבם
 שזימה מותרת ליבמה,
 נהי דמותרת מיסו לא
 בעי למינטב אשה וזה
 והיא הפקדה כמותה
 (שם כ"ג.) בזמן שהיא
 מנוקה מעון. שלם בא
 עליה משנאסרה עליו,
 האשה היא משא עונה
 שידקוה המים (סוטה כ"ה.)
 וכע"ז קדושין כ"ג.) אין
 האיש מנוקה מעון.
 שזה עליה אחר שנסתרה
 (שבושות ה.) או: מעון
 ילדוץ בלשה האסורה
 לו, בין מו שנסתרה
 בין מהחית (סוטה ח"ה.)
 משכחת לה. משמע
 שבעלה נתן בה את
 שכמו קודם לסמיה זו
 (סוטה כ"ג.) משכחת לה.
 דאלטרין למעטי ארוסה
 מקרא אחרתא ולא ממעטי
 מהתם, כגון שבא עליה
 ארוסה בבית אביה.
 בזות (שם).

לרבי מאיר דאמר קידושין פסלי חופה. בלא קידושין נמי פסלה: חופה אינה קונה בלא כסף או שטר או קידושי ביאה כדאיתא בפ"ק דקדושין (דף ה:) **נישאו**. לכהן זו וזו ומאי זו וזו כשרות ופסולות: **מגלל דנישאו ממש**. בצעילה בתמיה וכו' ביאה בפסולה מי איכא למ"ד דלא פסלה מתרומה דכי נשא אלף פירושי קא מפרש נישאו כילד כגון שנכנסו לחופה ולא נצעלו: **אוכלוס משלו כו'**. דחופה לא פסלה: אין חופסה **מאכילתה**. אם בת ישראל היא ואלביא דמשנה אחרונה דתנן (כתובות דף מ.) ב"ד של אחריהם אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה ואמר ר' ישמעאל חופה פסולה אינה מאכלת וה"ה ביאה. מדמקיש חופה לביאה משמע דאם בת כהן היא חופה פוסלתה כביאתה: **מתמי**. דמסכת סוטה פ"א: **אמן**. אמן תרי וימני לרבות כל הני: **שומרת יבם ונטופה**. כלומר ואם היתה יבמתו וכנסה היבם משקה אותה ומשביעה אף על סמירה שנסתרה בעודה שומרת יבם ומיס בודקין אותה על שתייה דהא אי נזחי בעודה שומרת יבם אסורה עליו וכר' עקיבא מוקמינן לה נסמכת סוטה (דף י"ח:) דלומר אין קידושין מופסין בחייבי לאוין דמשוי לה יבמה לשוק כלשת איש וכו' היכי דאשת איש מיתסרא אגבאר בזנות שומרת יבם נמי מיתסרא איבמה ויזין דמיתסרא עליה בת קיני היא: דקני לה. קינא עליה והתרה זה אל תסתרי עם איש פלוני: **לא שפות**. דבעינן תחת אישך: **ולא נוטלות כסובה**. אם קינא לה ונסתרה שהיא גרמה לאסור את עצמה עליו: **אלא דקני לה כשהיא ארוסה וקא איסתתרה**. בצירוסיה ונשואה ומשקה לה: **ומי בדקי לה והפסיא כו'**. מנוקה מעון. שלם בא עליה לאחר שנסתרה שהמרה אסרה עליו דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה: **וש"מ**. מדמשקה לה יש חופה לפסולות וקרינן ביה תחת אישך דקני לה חופה ואף על גב דלא חזיא לביאה דהא אסורה לו משנסתרה: **אמר רבא ופסכרנא דהא מתני' מסרלסא היא והא כי אחא כו'**. שזה עליה ארוסה צנים אביה. קודם סמירה ולעולם מתרלסא היא: ופרכינן דכוססה גבי **שומרת יבם שזה עליה**. לשם זנות צבית חמיה בצלמנותה והדר קינא לה ואסתתרה והכניסה לחופה ולא נצעלה ומשקה לה ומשביעה שלם שטיית בסמירה הראשונה: שומרת

דהני הנאי. דתנא קמא סבר אוכלות משלו ואוכלות בתרומה לאין חופה פוסלתה מלאכול בתרומה לאין חופה לפסולות ורבי ישמעאל סבר דיש חופה דקאמר כל שאין ביאתה מאכילתה חופה נמי פוסלתה מן התרומה אפילו היא בת כהן דלי צבית ישראל קאמר "דאין חופה מאכילתה בזה לא הוה פליג תנא קמא לפי מה שפירשתי דמתני' איירי צבית כהן ולפי מה שפירשתי בקונטרס דצבית ישראל נמי פליגי דאכלה לרבי אלעזר ורבי שמעון בהגעת הזמן אפילו היא פסולה יש לפרש כאן שמדקדק מדמקשינן חופה לביאה כפ"י בקונטרס דמשמע (י) שאותה חופה כביאה ואת"ל לת"ק כיון דאין חופה לפסולות אמאי אוכלות משלו וי"ל דלא גרע מהגעת זמן ואוכלות בתרומה כיון דנטמאה לחופה דליכא למיחש למוציא כוס ולסימפון ואם תאמר דאכתי פסולות אמאי אוכלות משלו והולא קאי מוזני אית לה כדלמרינן גריש יש מותרות (לקמן פה) וי"ל דלדדין קמי אוכלות משלו לאחר מיתה ואוכלות בתרומה מחיים:

שומרת יבם ובנוסה. ואת"ל היאך מתנה על זנות דיבמה הא תנן (סוטה דף ט"ז:) כל שאליו תבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה וי"ל דהכא נמי נאסרה כדכר המנוח דלמר שומרת יבם שזימה אסורה ליבמה וצ"י שני דסוטה (דף י"ח:) וזהו מיימי מנייה סיימתא לרב המנוח דומי הא מני ר' עקיבא היא דלמר אין קידושין מופסין בחייבי לאוין ואת"ל והיכי מפיך כולהו מחד אמן יתירא אמן על האלה אמן על השבעה אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר וארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה וי"ל דחד אמן קאי אלל מה דכתיב בפסוק ואלה ושבעוה כתיב צדיק וכן מאיש אחר דכתיב מצלעדי אישך ואמן יתירא לשומרת יבם וארוסה קאתי:

אלא דקני לה כשהיא ארוסה (ס) ומשקה לה כשהיא נשואה. דהשתא לא ממעטינן מתחת אישך כיון דהשתא בשעת השקאה היא תחת בעלה ואת"ל ומנן דקרא משמע שהסמירה היא כשהיא נשואה דטומאה תחת אישך כתיב וי"ל דכי היכי דמרבה מאיש איש קיני דארוסין גריש ארוסה (סוטה כ"ד.) ושם ה"ל נרצה סמירה:

ונקה האיש מעון. ואת"ל ונוקמה כגון שזה עליה בשוגג וכשזה עליה לא ידע עדיין שנסתרה דכי האי גוונא חשיב מנוקה מעון דהא כי מוקי לה ע"י גלגול לא חשיב אין מנוקה מעון אם זימה בצירוסין שעתה השקאה יודע שזה עליה אפילו בא על ידי גלגול שאינו יודע שעתה מנוקה מעון קרינן ביה: **דכוותה גבי שומרת יבם כו'**. פ"י בקונטרס בלישנא אחרתא דמוקי לה הכי כי היכי דלא תיקשי שומרת יבם בת משמח היא אלל משום קדמה שכיבת בעל לצועל לא פריך דמה שקדמה שכיבת המט כשכיבת בעל היא ולשון דכוותה לא משמע הכי דמשמע דמאותו הטעם שאנו מעמידים דלרוסה צבא עליה ארוסה צבית אביה דהיינו מטעם דבעינן שתקדים שכיבת בעל יש לנו להעמיד בשומרת יבם צבית חמיה ועוד דכריש פרק ארוסה (סוטה כ"ד:) קאמר צדיק דכוותה שומרת יבם כו' אקושיא דקדמה שכיבת בעל לצועל דקאמר דכתיבי הני קראי הא לאו הכי הוה אמינא ארוסה שותה והא כי אחא כו' ולא שקדמה שכיבת בעל לצועל אמר רמי בר חמא משכחת לה כגון שזה עליה ארוסה צבית אביה ודכוותה גבי שומרת יבם כו' ונראה לר"י כפירוש ראשון שבקונטרס דמטעם שתקדים שכיבת בעל קאמר דכוותה שומרת יבם שזה עליה יבם צבית חמיה דכריש יאשיה אחיה מתניתא דשלם שטיית שומרת יבם וכנוסה לדלידיה שומרת יבם בת משמח היא כדליף התם ולא כריף לאוקומא כשזה עליה יבם צבית חמיה אלל משום דליקדום שכיבת בעל דלרבי יונתן דפליג עליה התם אפילו בא עליה יבם צבית חמיה לא שמיא כדלמרינן התם ומוקי כוותיה היא דלרוסה ושומרת יבם לא שותה כו' ואת"ל וכיון דהני מתני' פליגי אהדדי א"כ מאי פריך לעיל אלל דקינא לה ומשקה לה כשהיא ארוסה והתנן ארוסה ושומרת יבם כו' יש לומר דלא פליגי רבי יאשיה ורבי יונתן אלל בשומרת יבם אלל בצרוסה ליכא מאן דפליג:

שומרת

(א) קדושין ס: סוטה י"ח.
 (ב) סוטה כג: קדושין ס:
 ספרי פ' נשא, א סוטה כח.
 מו: שטופות ה. קדושין ס:
 ספרי פ' נשא, ז סוטה
 כד: (ט) ודף י"ח.
 (ו) במדבר ה' א' ס"ח
 משום דלא קינא היא חופה
 כלל, ח ס"ח שטופות,
 (ט) ויש"ע מוס' קדושין ס:
 ד"ה אמן.

תורה אור השלם

1. ובא המים המארימים
 האלה במעוק לצביות
 בנן ולפנין יך לאמרה
 דאשה אמן אמן:
 במדבר ה כב
 2. ונקח האיש מעון
 וקאשה הווא תשא את
 עונה: במדבר ה לא
 3. ואת בני שטיית תחת
 אישך ובי נטמאת ויתן
 איש בך את שכתבו
 מבקעדי אישך:
 במדבר ה כ

הגהות הב"ח

(א) גבי כשהיא ארוסה
 ואסתתרה וקא משקה לה
 כשהיא ארוסה: (ב) תוב
 ד"ה אלל וכו' ארוסה
 ואסתתרה ומשקה:

מוסף רש"י

המשך עמוד קודם. שנת
 לכהן. על ידי קינא אביה
 ואמר רבנן אין האשה
 אוכלת בתרומה עד שתכנס
 לחופה, וזו אם נכנסה
 לחופה אוכלת. אלל חמותה
 מן אפילו נכנסה לחופה
 אינה אוכלת. אע"ג דגדולה
 כיון שנסמכת לחופה א"כ"פ
 שלא נצעלה לחופה, אמר
 לאו צביאה מליה מילתא
 אלל חופסה, מיסו לאויה
 לביאה צענין וכל חופה
 לה ביאה אין לה חופה
 (שם) אף על פי שקדושין
 קדושין ע"י אביה, הואיל
 ואין ביאתה ביאה אין
 חופסה חופה והואיל לה
 כליוסא, דלע"ג דקני
 כספו הוא אמרו רבנן אין
 האשה אוכלת בתרומה עד
 שנתכנס לחופה מכל
 בא עליה אחר מכל
 הפסולין. כגון חלל וכו'
 וממו ועד ועד וביבס וביבס
 (גדה דה.) וכע"ז סנהדרין
 שם ושם. פסלה. עשה
 חלה ופסלה כדאמרינן
 (לקמן ט"ז.) כי תהיה לאש זר כיון
 זו כיון שבעלה לפסול
 לה פסלה (סנהדרין ס"ח.)
 ממומת אביה אם היא
 בת כהן כדמתיב (לקמן
 ט"ז.) מנין לכהנת ליה
 וישאלית שזה עליהן כו'
 מ"ל כי תהיה לאש זר כיון
 שבעלה לפסול לה פסלה
 (גדה שם) דהא ביאתה
 ביאה (סנהדרין ט"ח.) עד
 כאן ש"ך לעמוד קודם.
 שלא שטיית ארוסה
 ונשואה. על ידי גלגול
 שבעה הוא מגלגל עליה
 ונת על ארוסין אע"פ
 שלם היה כיו קני ומכאן
 גלגול שבעה מן התורה
 (סוטה י"ח.) שומרת יבם
 וכנוסה. ואם היכה יבמתו
 וכנוסה וקינא לה ונסתרה
 מגלגל עליה שבעה שלם
 נטמאת כשהיא שומרת
 יבם. שומרת יבם נטמאה
 וממתנת ליבם שזימה
 כמו (בראשית לז) ואחי